

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj/035-088/2011.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a Faludi Wolf Theiss Ügyvédi Iroda (eljáró ügyvéd: dr. T. J.) által képviselt **Erste Bank Hungary Zrt.** (Budapest) kérelmező összefonódás engedélyezése iránti kérelmére indult eljárásban, amelyben további ügyfélként részt vett a szintén a Faludi Wolf Theiss Ügyvédi Iroda által képviselt **Magyar Factor Zrt.** (Budapest), valamint az **Erste Bank der Österreichischen Sparkassen AG** (Bécs, Ausztria) és az **Intermarket Bank AG** (Bécs, Ausztria), – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t .

A Versenytanács engedélyezi, hogy az Erste Bank Hungary Zrt. és– az Intermarket Bank AG közös irányítást szerezzen a Magyar Factor Zrt. felett, és ezzel egyidejűleg az Erste Bank der Österreichischen Sparkassen AG közvetlen egyedüli irányítást szerezzen az Intermarket Bank AG felett.

A határozat felülvizsgálatát az ügyfelek a kézbesítéstől számított harminc napon belül kérhetik a Versenytanácsnál benyújtott, vagy ajánlott küldeményként postára adott keresettel.

I n d o k o l á s

I.

A kérelmezett összefonódás

1. A magyar székhelyű Erste Bank Hungary Zrt. (a továbbiakban: Erste Bank Hungary vagy kérelmező) 2011. április 8-án részvény adásvételi szerződést kötött a lengyelországi bejegyzésű BRE Bank S.A.-val (a továbbiakban: BRE Bank) ez utóbbinak a Magyar Factor Zrt.-ben (a továbbiakban: Magyar Factor) meglévő, 50%-os részesedést megtestesítő részvényei megszerzése érdekében.
2. Kérelmező a fentiek szerinti tranzakcióhoz – mint vállalkozások összefonódásához – 2011. április 20-án benyújtott kérelmében a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló, többször módosított 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) VI. fejezetének rendelkezései alapján a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) engedélyét kérte. Továbbá, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 14. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerinti engedély megszerzése érdekében 2011. április 20-án a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez fordult.
3. Az 1. pontban körülírt részvény adásvételi szerződéssel egyidejűleg a BRE Holding sp. Z.o.o., az Intermarket Bank AG (a továbbiakban: Intermarket), az Erste Bank der Österreichischen Sparkassen AG (a továbbiakban: Erste Sparkassen), az Erste Bank Hungary, valamint a BRE Bank egy keretmegállapodást, és további – országokra és cégekre lebontott – adásvételi szerződéseket kötöttek, melyek értelmében az Intermarket,

illetve annak leányvállalatai felosztásra kerülnek a korábbi tulajdonosok, azaz az Erste-csoport és a Commerzbank-csoport között. Ennek keretében az Erste Sparkassen – a BRE Bank részesedésének megszerzésével – egyedüli irányítást szerez a Magyar Factor részvényei másik 50%-ának tulajdonosa, az Intermarket felett. A tranzakció-sorozat eredményeként az Erste-csoport anyavállalata, az Erste Group Bank AG közvetett egyedüli irányítást szerez a Magyar Factor felett.

4. A keretszerződésben és a részvény adásvételi szerződésekben meghatározott tranzakciót az összefonódásban részes felek a kérelem GVH-hoz történt benyújtásáig nem jelentették be más versenyhatóságnak, de jelezték, hogy engedélyezés iránti kérelemmel az osztrák és lengyel versenyhatósághoz kívánnak fordulni. Előadták továbbá, hogy a Magyar Factor-csoport szlovák és szlovén tagjai mint céltársaságok vonatkozásában nemzeti bejelentéssel nem kell élni, mivel az alkalmazandó küszöbértékeket a tranzakció nem haladja meg.

II.

Az összefonódás résztvevői

Erste-csoport

5. A kérelmező az osztrák Erste Group Bank AG vállalkozáscsoportjának tagja, mely 1997-ben, az állami tulajdonban lévő Mezőbank megvásárlásával lépett a magyar piacra és nyújt teljes körű (univerzális) pénzügyi szolgáltatásokat lakossági és vállalati ügyfelek számára. 2004-ben az Erste Group Bank AG megvásárolta a Postabank és Takarékpénztár Rt. állami részvényeit, majd a két bankot integrálta. Leányvállalatain keresztül (Erste Befektetési Zrt., Erste Leasing Autófinanszírozási Zrt., Erste Alapkezelő Zrt., Erste Ingatlanlízing Zrt., Erste Lakáslízing Zrt., Erste Ingatlan Kft., Erste-Dat Kft., Erste Kereskedőház Kft., Erste Pénztárszervező Kft., Erste Faktor Zrt., Erste Leasing Eszközfinanszírozási Zrt., Erste Leasing Bérlet Kft., SIÓ Ingatlan Invest Kft., Portfólió Kft.) az Erste Bank Hungary a pénzügyi szolgáltatások teljes skáláját lefedi. Mérlegfőösszege alapján a harmadik legnagyobb magyarországi pénzintézet; részesedése a lakossági hitelezésben [10-20]%,* a lakossági betétgyűjtésben [5-10]%,* a vállalati hitelezésben [5-10]%,* a vállalati betétgyűjtésben [5-10]%.*
6. Az Erste Sparkassen a bécsi székhelyű Erste Group Bank AG 100%-os leányvállalata; a takarékszövetkezetekkel együttesen Ausztria egyik legnagyobb bankcsoportját alkotja. Fő tevékenységeit, azaz a betételhelyezést és a hitelnyújtást tekintve mind a lakossági, mind a vállalati ügyfelek, mind pedig a közszféra ellátásában részt vesz. Piacvezető a private banking és az alapkezelés területén, és a második szereplő a betéteket, követeléseket, ügyfelek számát, illetve a fiókhálózatot tekintve.
7. A kérelmező vállalkozáscsoportjának összefonódás szempontjából releváns leányvállalata, az Erste Faktor Zrt. (a továbbiakban: Erste Faktor) 2005-ben alakult belföldi faktoring tevékenység folytatására specializálódott pénzügyi vállalkozásként, amely a Magyar Faktoring Szövetség munkájában tagként vesz részt. A társaság a hazai kis- és középvállalati kör számára nyújt faktoring szolgáltatást, melynek célja, hogy a vállalati ügyfelek számára a számlakövetelések folyamatos megelőlegezésével likviditást teremtsen és külön tárgyi biztosítékok nélküli finanszírozást nyújtson.
8. Az Erste-csoport Tpv. 27. §-ának (1) és (2) bekezdése szerinti szűkített – a Tpv. 24. §-ának (3) bekezdése alapján a nettó árbevétel helyett figyelembe veendő – bevételi adata 2010-ben meghaladta a kétszázmilliárd forintot.

* A pontos érték üzleti titkot képez.

Magyar Factor-csoport

9. A Magyar Factor 1992 óta működik a magyar piacon, tulajdonosai – a jelen tranzakciót megelőzően – az osztrák Intermarket és a lengyel BRE Bank, mindketten a Commerzbank-csoport tagjai (azzal, hogy az Intermarketben azonban már korábban is 20%-ot meghaladó részesedéssel rendelkezett az Erste Sparkassen). A Magyar Factor kizárólagos tevékenysége faktoring és követeléskezelés szolgáltatás nyújtása, melynek keretében ügyfeleinek áru és szolgáltatás nyújtásából más vállalkozásokkal szemben keletkezett, jellemzően 20 napnál hosszabb fizetési határidővel megállapított és még nem lejárt követeléseit a faktoring keretszerződés alapján megvásárolja, ezen követelésekre előleget nyújt, a követeléseket beszedi, a vevői fizetésekkel az ügyféllel elszámol. Ügyfelei jellemzően mikro-, kis- és közepes méretű vállalkozások.
10. Az Intermarket egy 1971 óta bécsi székhellyel működő, faktoringgal foglalkozó bank. 1991 óta leányvállalatain keresztül nemzetközi viszonylatban is aktív hazánkban, Lengyelországban, Csehországban, valamint Szlovákiában, közvetlenül azonban nem származik bevétele Magyarországról.
11. A Magyar Factor vállalkozáscsoportjának Tpv. 27. §-ának (1) és (2) bekezdése szerinti szűkített – a Tpv. 24. §-ának (3) bekezdése alapján a nettó árbevétel helyett figyelembe veendő – 2010. évi bevételi adata ugyancsak milliárdos nagyságrendű.

III.

A tranzakcióval érintett szolgáltatás főbb jellemzői

12. A tranzakció tárgyát képező Magyar Factor tevékenységére tekintettel a Versenytanács a faktoring szolgáltatással foglalkozott részletesebben.
13. A Hpt. 2. sz. mellékletének 10.2. pontja szerint pénzkölcsönnyújtás (...) b) követelésnek – az adós kockázatának átvállalásával vagy anélkül történő – megvásárlása, megelőlegezése (ideértve a faktoringot és a forfetírozást is), valamint leszámítása, függetlenül attól, hogy a követelés esedékességének nyilvántartását és a kintlévőségek beszedését ki végzi. A Hpt. tehát a faktoringot a pénzkölcsönnyújtás egyik formájaként definiálja. A faktoring tevékenységre vonatkozó külön szabályozás nincsen.
14. A (folyó, vagyis élő, elismert követeléseken alapuló) faktoring az üzleti gyakorlatban a jövőben esedékessé váló belföldi és külföldi áruszállításokból és szolgáltatásnyújtásból származó számlakövetelések átruházását, megvásárlását jelenti. A követelések finanszírozása (azaz a szállítói számla ellenértékének, illetve annak egy részének megelőlegezése) kiegészülhet a faktor által nyújtott különböző egyéb szolgáltatásokkal, úgymint a követelések nyilvántartása, kezelése, monitorozása, beszedése, illetve a kapcsolódó kockázatok megosztása, átvállalása. A magyar üzleti életben gyakran a kétes, illetve a már lejárt követelések megvásárlását is faktoringnak nevezik, ez azonban nem helyettesíthető folyó finanszírozási eszközökkel, és fordítva, így a faktoring szakma (melynek szakmai képviselői szervezete a Magyar Faktoring Szövetség) szigorúan elkülöníti a „folyó faktoring” tevékenységet a lejárt követelések kezelésétől és a behajtási tevékenységtől. A Magyar Faktoring Szövetség tagjai többségükben kizárólag folyó faktoring tevékenységet folytatnak, de valamennyi tag tevékenységének meghatározó eleme a folyó faktoring.
15. A faktoring szolgáltatás tipikus igénybe vevői a kis- és középvállalati szegmens szereplői, akik a gyakorlatban általában nem egyedi követelésekre kötnek szerződést, hanem a faktor a partnere valamennyi jövőbeli követelését megvásárolja. Egyedi ügyletekre vonatkozó követelés-átruházás jellemzően a különféle (állami) támogatási szerződésekhez kapcsolódóan jöhet létre.

16. A faktoringon belül eszerint a szerződéses kapcsolat jellege alapján megkülönböztethető egymástól a folyamatos és egyedi ügyletekre szóló szolgáltatás. Az alapul szolgáló szállítói szerződés típusa szerint beszélhetünk belföldi, export és import faktorálásról, míg a belföldi szolgáltatásokon belül elkülöníthető a visszkeresetes és visszkereset nélküli faktoring (előbbi esetben a faktorcég vevői késedelem vagy nemfizetés esetén a követelést „visszaadja” a szállító részére, míg utóbbi esetben nem vagy csak korlátozottan jogosult visszkereset érvényesítésére). Hazánkban a faktoring tevékenységeken belül a belföldi faktoring dominál, 90%-ot meghaladó súlyt képviselve, míg a fennmaradó részt többnyire az export faktoring teszi ki, az import faktoring forgalma a teljes forgalmon belül mindössze 1% körüli.
17. A faktoring tevékenység ára számos tényező függvénye, amelyek közül kiemelendő a faktorált ügylet nagysága, a finanszírozás módja, a vállalt kockázatok mértéke, illetve a lejáratig hátralevő idő. Az ár kialakításában szerepet játszik továbbá az ügyfelek igénye, árrugalmassága is, tekintve, hogy az üzletkötés gyakori formája a faktorcégek „versenyeztetése”, több árajánlat bekérése. Mindezek alapján a legtöbb esetben az ügyfélre szabott megoldáshoz igazodó, egyedi árképzés érvényesül, amelynek főbb összetevői: faktordíj, kamat, kockázati díj, biztosítás, stb. A követelés megvásárlásakor a faktorcégek jellemzően előleget fizetnek a vevőnek, a költségek elszámolására csak a követelés érvényesítése után kerül sor. Az előleg tipikus mértéke a GVH által beszerzett adatok alapján 70-85%, de a kisebb faktorcégeknél ez akár 100% is lehet.
18. A Magyar Faktoring Szövetség adatai szerint a magyarországi faktorált forgalom az elmúlt években jelentős növekedést produkált, a 2002-es 185 milliárd forintos szintről 2008-ra több, mint 800 milliárd forintra emelkedett. A világgazdasági válság hatására a 2009. évben drasztikus csökkenés következett be a faktoring piacon, ez a tendencia azonban a 2010. évre megfordult. A magyarországi teljes faktoring piaci forgalom volumene 2010. év végére (2009-hez viszonyítva) több, mint 100 milliárd forintnyi növekedést mutatott, ezzel tulajdonképpen visszaállt a 2008-as helyzet. Egyes becslések szerint a faktoring szolgáltatás ekként a hazai kis- és középvállalkozások rövid lejáratú forrásigényének mintegy 20-30%-át biztosítja.
19. A magyar faktoring piac szereplői között éppúgy megtalálhatóak a banki háttérrel rendelkező, kereskedelmi banki tulajdonban lévő leányvállalatok, mint a független, magánkézben működő társaságok. A piaci szereplők szerint a banki háttérű faktorok az olcsóbb refinanzírozási lehetőségek miatt alacsonyabb árakat érvényesíthetnek, amit a kisebb, független cégek az ügyintézés rugalmasságával, gyorsaságával tudnak ellensúlyozni.
20. A 2008-ban kezdődő válság azonban jelentős átrendeződést eredményezett a piaci szereplők között. A banki finanszírozási hajlandóság csökkenése jó hatással volt a helyi anyabankok tulajdonában lévő faktorcégek forgalmára, a vállalati finanszírozás leépítése során a bankból kikerülő ügyfeleket ugyanis a banki faktorcégek vehették át. A válság hatására jelentősen beszűkültek a finanszírozási források, ami különösen a faktor piacon is döntő súllyal bíró KKV-szektorra érintette igen hátrányosan. Keresleti oldalról tehát megnőtt az igény alternatív finanszírozási formák iránt, amit a kereskedelmi bankoknak követniük kellett. Az egyik kézenfekvő megoldás volt a faktoring szolgáltatások előtérbe helyezése, ami különösen olyan bankok számára tűnhetett követhető stratégiának, akik egyrészt jelentős vállalati, főleg KKV-portfólióval rendelkeztek, másrészt pedig addig is aktív szereplői voltak a faktoring piacnak. A pénzügyi válság időszakában a faktorcégeknek nemcsak a csökkenő forgalommal, a magas piaci kockázatokkal, hanem a szűkülő és dráguló refinanzírozási nehézségekkel is meg kellett küzdeni. A refinanzírozási nehézségekhez hozzájárult, hogy a bankok – a fent leírt okokból kifolyólag – mindinkább házon belül foglalkoznak faktoringgal, a független faktor cégek refinanzírozása helyett.

21. A faktoring piac ugyanakkor továbbra is sokszereplős, versenyző piacnak tekinthető, ahol a kisebb, illetve független faktorcégek forgalomból való részesedése összességében még mindig jelentős, 20% körüli arányt mutat.

IV.

A kérelmező álláspontja

22. Az érintett piac meghatározásával kapcsolatban kérelmező kifejtette, hogy ésszerűen legszűkebb piacnak a faktoring szolgáltatás piaca tekintendő, azon belül további szűkítés nem indokolt. Sőt, álláspontja szerint a faktoring mind keresleti, mind kínálati szempontból versenyképesen helyettesíthető akár a hagyományosabb forgóeszköz-finanszírozási, illetve folyószámlahitelezési termékekkel is a pénzügyi szolgáltatások piacán. E körben utalt a Versenytanács korábbi döntéseire, amelyek a faktoringot mint a hitel és pénzkölcsön nyújtásának egyik formáját határozták meg, illetve az Európai Bizottság gyakorlatára, mely a faktoringon belüli további szegmentálás szükségességének kérdését nyitva hagyta.
23. A tranzakció versenyhatásaival összefüggésben kérelmező előadta, bár az összefonódásnak a felek tevékenységei közötti átfedés okán van horizontális hatása, tekintettel arra, hogy a tervezett tranzakció eredményeként összeszámítandó piaci részesedés jelentősen az aggályokat felvethető 30%-os szint alatt marad, és a vonatkozó versenyjogi gyakorlat szerint nem alakul ki erőfölényes piaci helyzet, viszont a piac struktúrája és a többi jelentős szereplő piaci súlya fennmarad, álláspontja szerint az összefonódás nem lesz hatással sem a tényleges vagy potenciális versenytársakra, sem pedig az ügyfelekre.
24. Kérelmező álláspontja szerint továbbá nincs érdemi vertikális hatása az összefonódásnak, mivel mindkét közvetlen érintett vállalkozás korábban is nagybanki tulajdonosi háttérrel rendelkezett. Emellett, az összefonódásnak sem portfólió- sem konglomerátum hatása nem várható.
25. Kérelmező nyilatkozata szerint az összefonódás elsődleges célja az ügyfelek magasabb színvonalon történő kiszolgálása, a számukra nyújtott termékek körének bővítése, technikai és személyi háttér fejlesztése. Az összefonódás hatásai kedvezően érintik a már meglévő ügyfeleket a magasabb színvonalú kiszolgálás miatt, továbbá a potenciális ügyfélkör számára is elérhetőségben, folyamatok optimalizálásában is pozitív hatások várhatóak. Kérelmező álláspontja szerint várhatóan a piaci verseny még intenzívebbé válhat, mivel a jelentős túlsúllyal rendelkező piacvezető mögött megerősíti a kiegyensúlyozott piaci erővel rendelkező egyéb versenytársak egyikét.
26. Mindezekre tekintettel kérelmező kérte az összefonódás engedélyezését a Tpv. 30. §-a (2) bekezdésének megfelelően.

V.

Jogi értékelés

Összefonódás

27. A Tpv. 23. §-a (1) bekezdésének b) pontja értelmében vállalkozások összefonódása jön létre, ha egy vállalkozás vagy több vállalkozás közösen közvetlen vagy közvetett irányítást szerez egy vagy több, tőle független vállalkozás egésze vagy része felett.
28. Az 1. és 3. pontban körülírt tranzakció révén egyrészt az Erste Bank Hungary és az Intermarket a Tpv. 23. § (2) bekezdésének a) pontja szerinti közvetlen közös irányítást szerez a Magyar Factor felett, másrészt az Erste Sparkassen – ugyancsak a Tpv. 23. §

(2) bekezdésének a) pontja szerint – közvetlen egyedüli irányítást szerez az Intermarket felett. Az előzőek eredményeként a Magyar Factor az Erste-csoport anyavállalata, az Erste Group Bank AG közvetett egyedüli irányítása alá kerül. Mindezekre tekintettel az irányításszerzés a Tpvt. 23. § (1) bekezdésének b) pontja alapján vállalkozások összefonódásának minősül.

29. Bár a 28. pontban meghatározott irányításszerzés formálisan különálló szerződések révén jön létre, a Versenytanács megállapította, hogy az egyazon napon megkötött és egyazon időben – valamennyi szükséges engedély beszerzését követően – teljesülő keretszerződés és helyi adásvételi szerződések együttesen képezik az Intermarket nemzetközi átstrukturálásának részét, és – kérelmező által sem vitatottan – együttesen eredményezik az Erste Group Bank AG Magyar Factor feletti közvetett egyedüli irányításszerzését. A Versenytanács következetes gyakorlata értelmében a Gazdasági Versenyhivatal nem egy konkrét szerződést, hanem a Tpvt. szerinti értelemben vett összefonódást engedélyezi, így nincs annak elvi akadálya, hogy egymással összefüggő szerződéseket egy eljárásban bíráljon el. Az összefonódások engedélyezése során akkor van helye két vagy több tranzakciót egy eljárásba vonni, ha azok ugyanazon gazdasági tevékenységhez kapcsolódnak, az érintett vállalkozások mindkét oldalon a Tpvt. 23. §-ának (2) bekezdése értelmében egy gazdasági egységet alkotnak, és az ügyletek között nincsen jelentősebb időbeli különbség (ld. a Versenytanács Elvi állásfoglalásainak 28.3. pontját). Mindezekre tekintettel a Versenytanács jelen határozatában a teljes tranzakció-sorozat magyarországi piaci hatásait vizsgálta.

Engedélykérelmi kötelezettség

30. Az összefonódásban érintett vállalkozáscsoportok – Tpvt. 27. § (1) és (2) bekezdéseinek figyelembevételével számított, a Tpvt. 24. §-ának (3) bekezdése alapján a nettó árbevétel helyett figyelembe veendő – 2010. évi bevételi adata együttesen meghaladta a 15 milliárd forintot, ezen belül két vállalkozáscsoporté az 500 millió forintot. Kérelmező nyilatkozata szerint nem teljesülnek ugyanakkor a Tanács vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK rendeletében foglalt küszöbszámok. Az előzőekre tekintettel az összefonódáshoz a Tpvt. 24. § (1) bekezdése alapján a Gazdasági Versenyhivatal engedélyre van szükség.

Versenyjogi értékelés

31. A Tpvt. 30. §-ának (2) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal nem tagadhatja meg az engedély megadását, ha – az (1) bekezdésben foglaltakat figyelembe véve – az összefonódás nem csökkenti jelentős mértékben a versenyt az érintett piacon, különösen gazdasági erőfölény létrehozása vagy megerősítése következményeként.
32. A Tpvt. eddigi alkalmazási tapasztalatai alapján a Versenytanács az összefonódás horizontális-, vertikális-, portfólió- és konglomerátum hatásait vizsgálja (ld. a Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a Versenytanács Elnökének 3/2009. számú Közleménye [a továbbiakban: Közlemény] 12. pontját).

Az érintett piacok

33. A Tpvt. 14. §-a értelmében az érintett piacot a megállapodás tárgyát alkotó áru és a földrajzi terület figyelembevételével kell meghatározni. Az érintett termékpiac meghatározásakor a megállapodás tárgyát alkotó árun túlmenően figyelembe kell venni az azt – a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel – ésszerűen helyettesítő árukat (keresleti helyettesíthetőség), továbbá a kínálati helyettesíthetőség szempontjait. Földrajzi piacként azt a földrajzi területet kell számításba venni, amelyen kívül a) a fogyasztó, illetve az üzletfél nem, vagy csak számottevően

- kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut beszerezni, vagy b) az áru értékesítője nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut értékesíteni.
34. Az összefonódással érintett piacoknak minősülnek mindazok a piacok, amelyeken az összefonódás valamely (akár közvetlen, akár közvetett) résztvevője piaci tevékenységet fejt ki. A Versenytanács a jelen eljárásban az összefonódással érintett termékpiacok közül a lehetséges horizontális hatásokra tekintettel a faktoring szolgáltatások részletesebb vizsgálatát tartotta szükségesnek.
35. Bár a kérelmező felveti, hogy a faktoring szolgáltatást az egyéb rövid lejáratú vállalati hitelfajták (különösen is a követeléssel fedezett hitelek) mind keresleti, mind kínálati szempontból képesek lehetnek helyettesíteni, a GVH által megkérdezett versenytársak többsége a faktoring hitelektől való elkülönültségét hangsúlyozta. Ennek alátámasztására előadták, hogy
- a faktoring komplexebb szolgáltatás, mint a hitelnyújtás, a finanszírozáson túlmenően kockázatátvállalást, követelés-biztosítást, illetve a követelések nyilvántartásával, beszedésével kapcsolatos szolgáltatásokat is magában foglal(hat);
 - a faktoring esetében a kockázati besorolás szempontjából nem közvetlenül a faktoring ügyfélnek (azaz a szállítónak), hanem a faktoring ügyfél vevőjének (a faktoringgal érintett követelés adósának) megítélése a mérvadó;
 - a faktoring szolgáltatás nyújtására a bankok gyakran önálló szervezeti egységeket / faktorcégeket hoznak létre (bár előfordul bankon belüli megoldás is, ami a helyettesíthetőségre is utalhat);
 - léteznek banki háttérrel nem rendelkező, független faktorcégek is (bár szerepük, jelentőségük egyre inkább csökkenő);
 - a faktoring szolgáltatást olyan nagy forgóeszköz-igényű és/vagy fiatal cégek is igénybe vehetik, akik még nem hitelképesek vagy forrásigényüket hagyományos hitellel nem tudják kielégíteni – a faktoring ugyanis nem igényel tárgyi fedezetet, az ügylet fedezete maga az elismert, bankra / faktorházra engedményezett követelés.
36. A fentiekre tekintettel a Versenytanács álláspontja szerint valószínűsíthető, hogy a faktoring szolgáltatás elkülönült érintett piacot alkot, ugyanakkor a Versenytanács nem látta szükségesnek, hogy véglegesen állást foglaljon e kérdésben, hiszen az alábbiakban részletesen kifejtettek értelmében a szűkebb, csak a faktoringot magába foglaló piacdefiníció esetén sem azonosított káros versenyhatásokat.
37. Felmerülhet továbbá a faktoring szolgáltatáson belüli további alpiacok azonosításának lehetősége. Ezzel kapcsolatban a GVH vizsgálata feltárta, hogy a faktorcégek általában mindenféle típusú faktoring szolgáltatást nyújtanak ügyfeleiknek, bár a legnagyobb súllyal (kb. 90%) a belföldi visszkeresetes faktoring szerepel, s a külföldi faktoring szolgáltatás nyújtásában inkább a nagyobb cégek aktívak (a Magyar Faktoring Szövetség szerint tagjai közül mintegy 7-8 vállalkozás). Erre és a beérkezett véleményekre tekintettel feltehető, hogy az egyes szegmensekben a versenyfeltételek nem különböznek egymástól szignifikáns mértékben, a Versenytanács azonban a versenyhatások vizsgálata során külön is kitért a külföldi (export / import) faktoring helyzetére, tekintettel arra, hogy ebben a szegmensben a Magyar Factor az átlagosnál jelentősebb szereplőnek tekinthető.
38. A piaci szereplők által végzett tevékenységek kiterjedésére és a szabályozási szempontokra figyelemmel a Versenytanács valamennyi lehetséges piacdefiníció mellett azok földrajzi dimenziójaként Magyarországot területét látta indokoltnak figyelembe venni.

Az érintett piaci verseny

39. A Magyar Faktoring Szövetség tagjainak faktorált forgalmáról vezetett nyilvántartása szerint 2010-ben a Magyar Factor volt a harmadik, az Erste Faktor pedig a negyedik legnagyobb szereplő. Együttes részesedésük valamivel meghaladta a Magyar Faktoring Szövetség tagjai által faktorált forgalom 20%-át, megközelítve a piacvezető MKB Bank Zrt. [20-30]%^{*}-át, és meghaladva a második legnagyobb CIB Faktor Zrt. [10-20]%^{*} részesedését. Ez azonban némiképp felülbecsli az összefonódásban részes felek piaci helyzetét, mivel a Magyar Faktoring Szövetségnek nem minden ilyen tevékenységet folytató vállalkozás tagja (ld. pl. OTP Bank Nyrt.) – bár a megkeresett vállalkozások adatszolgáltatása alapján a Magyar Faktoring Szövetség által kimutatott részesedési adatoktól való eltérés nem jelentős.
40. Kiemelendő továbbá, hogy a Magyar Faktoring Szövetség statisztikája alapján az egyes évek aktuális faktorált forgalmából számítható piaci részesedések nem feltétlenül jellemzik kellően jól a piaci szereplők piaci erejét, tekintve, hogy az egyes évek között jelentős ingadozások figyelhetők meg, ami nyilvánvalóan összefügg a piac „tárgyalásos” jellegével.
41. Mindazonáltal megállapítható, hogy a bankok egyre aktívabbak a faktoring szolgáltatások terén is (mára szinte minden kereskedelmi bank belépett a piacra, bár egyesek előtt még jelentős növekedési potenciál van), ami a növekvő piac ellenére is a kisebb, független faktorcégek fokozatos visszaszorulását eredményezi. Ennek oka vélhetően abban keresendő, hogy a banki háttérű faktorcégek nagymértékben építhetnek a kis- és középvállalati hitelezési üzletáguk ügyfélkörére (az adatszolgáltatások alapján ez jelenti a faktoring ügyletek elsődleges ügyfélszerzési bázisát), míg a kisebb független faktorcégek főként saját értékesítéssel megbízott alkalmazottaik vagy ügynöki hálózatuk ügyfélszerző képességére vannak utalva. A banki háttér további előnyt jelenthet az olcsóbb (re)finanszírozási lehetőségek révén is. Kérelmező az Erste Bank Hungary vállalati hitelezés piacán elért piaci részesedését – a K&H Bank Zrt.-éhez, az Unicredit Bank Zrt.-éhez és az OTP Bank Nyrt.-éhez hasonlóan – [5-10]%^{*}-ra teszi, amivel a negyedik helyen áll a piacvezető CIB Bank Zrt. és MKB Bank Zrt. ([10-20]%^{*}), illetve a Raiffeisen Bank Zrt. ([10-20]%^{*}) mögött.
42. Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy a magyar faktoring piac kiemelkedően legjelentősebb szereplője az MKB Bank Zrt. Ennek egyik oka, hogy az MKB Bank Zrt. az első olyan hazai bank volt, amely még 1991-ben megkezdte Magyarországon a faktoring szolgáltatás nyújtását, és a faktoring a kezdetektől fogva vállalati finanszírozási portfóliójának fontos elemét képezte. A faktoring piaci vezető pozíció másik oka, hogy az MKB Bank Zrt. mindig is vezető pozícióval rendelkezett a vállalati hitelezés piacán, tekintettel arra, hogy a kétszintű bankrendszer kialakításakor, 1987-ben az MKB Bank Zrt. lett Magyarország első – és egy ideig egyetlen – vállalati bankja. A kezdeti előnyt kihasználva a bank jelentős vállalati ügyfélkört épített ki, és a mai napig az egyik legjelentősebb szereplőnek számít az üzleti bankszolgáltatásokban.
43. További jelentős szereplőknek tekinthetők a – 2006-2010 közötti időszak egyes éveiben változó részesedéseket elért – CIB Faktor Zrt., az összefonódással érintett Magyar Factor és Erste Faktor, illetve a Raiffeisen Bank Zrt. Míg a Magyar Factor és a Raiffeisen Bank Zrt. súlya némileg csökkenő tendenciát mutatott, addig a CIB Faktor Zrt. és különösen az Erste Faktor növekvő piaci részesedéseket produkált.
44. A Magyar Faktoring Szövetség statisztikája alapján kimutatott piaci részesedése fényében a bankoktól független Díjbeszedő Faktorház Zrt. is fontos szereplőnek tűnik, portfóliójában azonban inkább a lakossági vevőkörrel rendelkező ügyfelek dominálnak

^{*} A pontos érték üzleti titkot képez.

(pl. közüzemek, bankok, társasházak, stb.), minek okán a megkeresett faktoring piaci szereplők a versenyben betöltött szerepét, az általa kifejtett versenynyomást jellemzően igen gyengének értékelték.

Az összefonódás hatásainak értékelése

Horizontális hatás

45. Az összefonódásnak horizontális összefüggésben azokon az érintett piacokon lehet hatása a gazdasági versenyre, amelyeken az összefonódásban résztvevő mindkét vállalkozáscsoport (ténylegesen vagy potenciálisan) jelen van. Mivel mind az Erste Faktor, mind a Magyar Factor a hazai faktoring piac jelentős szereplője, az összefonódás horizontális hatással jár. Káros versenyhatások kialakulását azonban a Versenytanács a szűken meghatározható érintett piac, azaz a faktoring szolgáltatások egészét illetően nem valószínűsítette, tekintettel arra, hogy bár a piac harmadik és negyedik szereplője kerül azonos irányítás alá, az összefonódást követően sem válnak piacvezetővé, s rajtuk, illetve a legnagyobb piaci szereplő MKB Bank Zrt.-n kívül számos további, ugyancsak tőkeerős banki háttérrel rendelkező versenytárs marad jelen, akik a bővülő piacon nem szembesülnek érdemi terjeszkedési korlátokkal.
46. Stagnáló, némileg csökkenő piaci részesedésére tekintettel továbbá a Versenytanács a Magyar Factort nem tekintette egy ún. saját útját járó („maverick”) vállalkozásnak sem, amely következtetéshez hozzájárult az is, hogy a Magyar Factor a jelen összefonódást megelőzően is rendelkezett banki háttérrel (a Commerzbank-csoportba tartozó anyavállalata révén).
47. Ami a faktoring szolgáltatáson belüli egyes szegmensek versenyhelyzetét illeti, a Versenytanácsnak nem állt rendelkezésére olyan információ, ami a faktoring piac egészének versenyviszonyaihoz képest jelentős eltérésekre utalna. Egyedül az export faktoring tekintetében állapítható meg, hogy a Magyar Factor a teljes piacon betöltött szerepéhez képest erősebb pozícióval rendelkezik. Az Erste Faktor ugyancsak jelen van ezen a – belföldi faktoring értékének töredékét kitevő, kevesebb szereplős – szegmensen. A Versenytanács becslései szerint ugyanakkor az összefonódó felek együttes piaci részesedése e szegmensben sem lesz kiugróan magas ([25-35]%* körüli).
48. A Magyar Factor nemzetközi faktoringban betöltött szerepében vélhetően fontos szempont, hogy tagja a Factors Chain International-nek, a legnagyobb nemzetközi faktoring hálózatnak, amely a határon átnyúló faktoring szolgáltatások 80%-át fedi le világszerte. Tagjai az ügyleteket egymás segítségével intézik, ami csökkenti a kockázatot. A tagdíj relatíve magas, ezért Magyarországról csak két tagja van a Magyar Factoron kívül, az MKB Bank Zrt. és az UniCredit Bank Zrt.; más vállalkozások az export-import faktoring szolgáltatást külön biztosítással kínálják (jellemzően a Coface-n keresztül). Feltételezhető ugyanakkor, hogy a banki háttérrel rendelkező és emiatt tőkeerős faktorcégek számára a Factors Chain International tagdíja sem jelenthet jelentős belépési korlátot, illetve a szükséges know-how-val is rendelkeznek (vagy az viszonylag könnyen megszerezhető számukra), így a Versenytanács káros horizontális hatás kialakulását e szegmensen sem valószínűsítette.

Vertikális hatás

49. Egy összefonódásnak akkor lehetnek vertikális hatásai, ha az érintett vállalkozáscsoportok a termelési-értékesítési lánc egymást követő fázisaiban tevékenykednek, ami megteremtheti az érdekeltséget arra, hogy az egyik (vagy mindkét) piacon jelentékeny piaci erővel rendelkező vállalkozáscsoport ezt a piaci erőt kihasználja, azaz valamely

* A pontos érték üzleti titkot képez.

(vagy mindkét) piacon versenyt korlátozó magatartást folytasson, lezárva az adott piacot (pl. szerződéskötéstől való indokolatlan elzárkózással, árdiszkrimináció, árprés révén, stb.). A Versenytanács az összefonódásban részes felek tevékenységeire tekintettel káros vertikális hatás fellépését nem valószínűsítette, mert mindkét vállalkozáscsoport a vertikum valamennyi szintjén jelen volt az összefonódást megelőzően is banki tulajdonosi háttérüknek köszönhetően.

Portfólió-hatás

50. A portfólió-hatás az összefonódás révén létrejövő új entitás által gyártott vagy forgalmazott áruk körének bővüléséből adódik, ami – különösen egymást kiegészítő (azonos vevők által vásárolt) áruk gyártóinak, forgalmazóinak egyazon vállalkozás vagy tulajdonosi kör irányítása alá kerülése esetén – lehetőséget teremthet az egyik piacon fennálló erős piaci pozíció másik piacra történő átvitelére, versenykorlátozó magatartások (pl. árukapcsolás) érvényesítésére. A Versenytanács a vizsgált összefonódással kapcsolatban káros portfólió-hatás felmerülését ugyanakkor nem valószínűsítette.
51. Tekintettel arra, hogy a kérelmezett ügyfélkör a hazai vállalati, azon belül a hazai KKV-szektorban kis hányadát teszi ki, az Erste-csoport piaci pozíciója az összefonódás után sem teremt érdekeltséget vagy képességet a versenytársak piacról való kizárására. Káros versenyhatások legfeljebb abból eredhetnek, ha az Erste-csoport a jövőben mind az Erste Faktor, mind a Magyar Factor ügyfeleitől megkövetelné a banki szolgáltatások igénybevételét is, esetleg kizárólagos jelleggel. Az Erste-csoport faktoring piacon jelen összefonódást követően elért pozíciója ugyanakkor nem valószínű, hogy képességet teremt az üzleti bankszolgáltatások szomszédos piacáról való – az Erste-csoport számára jövedelmező – kizárásra. Emellett a fentiekben kifejtettek szerint a hazai faktoring piacot érdemi verseny jellemzi, a szolgáltató-váltás sem tűnik nehéznek, ezért valószínűsíthető, hogy a Magyar Factor ügyfeleire nézve kedvezőtlen – pl. magas árú – ajánlatok bevezetésére az ügyfelek egy része szolgáltató-váltással reagálna.

Konglomerátum-hatás

52. A Versenytanács álláspontja szerint az érintett vállalkozások tevékenységeire és korábbi tulajdonosi háttérére tekintettel káros konglomerátum-hatással sem kell számolni az összefonódás következtében, hiszen az Erste-csoport irányítása alá kerülő Magyar Factor korábban is egy tőkeerős csoport részeként működött.

Összegzés

53. A fenti 45-52. pontokban kifejtettek alapján a Versenytanács a Tpv. 77. § (1) bekezdés a) pontja szerinti határozatában a kérelmezett összefonódást engedélyezte.

VI.

Eljárási kérdések

54. A GVH hatásköre a Tpv. 45. §-án, illetékessége a Tpv. 46. §-án alapul. E rendelkezések értelmében a GVH kizárólagos hatáskörrel rendelkezik minden olyan versenyfelügyeleti ügyben, amely nem tartozik a bíróság hatáskörébe (Tpv. 86. §), illetékessége pedig az ország egész területére kiterjed.
55. A Versenytanács határozatát – a Tpv. 73. § (2) bekezdésének alkalmazásával – tárgyalás tartása nélkül hozta meg.
56. A kérelmező a Tpv. 62. § (1) bekezdése szerinti eljárási díjat előzetesen lerőta, így arról a Versenytanácsnak nem kellett rendelkeznie.

57. A Tpv. 68. §-ának (4) bekezdése szerinti hiánypótlás hiányában az ügyintézési határidő kezdőnapja a kérelem benyújtását követő nap, azaz 2011. április 21. Az eljárást befejező döntést a Tpv. 63. §-a (3) bekezdésének a) pontja szerint a hiánytalan kérelem beérkezését követő naptól számított negyvenöt napon belül kell meghozni; az ügyintézési határidő azonban ugyanezen szakasz (6) bekezdése szerint indokolt esetben 20 nappal meghosszabbítható. Az eljárási határidő a GVH elnökhelyettesének Vj/035-067/2011. sz. végzésével meghosszabbításra került. Továbbá, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 33. §-a (3) bekezdésének c) pontja alapján a tényállás tisztázásához szükséges adatok közlésére irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő (a jelen versenyfelügyeleti eljárásban összességében 38 nap) az ügyintézési határidőbe nem számít be. Mindezekre tekintettel az ügyintézési határidő 2011. augusztus 1.

58. Az ügyfeleket megillető jogorvoslati jog a Tpv. 83. § (1) és (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2011. július 7.

Váczai Nóra s.k.
előadó versenytanács tag

dr. Dobos Gergely s.k.
versenytanács tag

dr. Zlatarov László s.k.
versenytanács tag